

levetidsanalyse og bayesiansk statistikk. Alle disse kapitlene gir en god innføring i de respektive temaer, men er av noe varierende omfang med tanke på format, historikk og litteraturreferanser.

De første kapitlene gir en innføring i tallenes betydning i medisinen, med mange gode og interessante medisinske eksempler. Det er også en relativt grundig (i forhold til mange andre innføringsbøker) behandling av tilfeldighet og sannsynlighet og elementære og sentrale statistiske fordelinger (for eksempel binomisk, normal og Poisson-fordeling). Boken gir en innføring i elementære statistiske tester, både parametriske (t-tester) og ikke-parametriske (Wilcoxon's toutvalgstest og Wilcoxon's test for paradata) samt khikvadrattester for telledata. Et kapittel er viet lineær regresjon og korrelasjon. For nybegynnere vil det være nyttig at boken viser hvordan forskjellige type analyser kan gjøres med statistikkpakken SPSS.

En betydelig styrke ved boken er et stort antall oppgaver med fasit. Fordi statistikk ikke kan læres uten oppgaveløsning og praktiske øvelser, gjør dette at boken er velegnet for innføringskurs i medisinsk statistikk ved alle typer helsefaglige utdanninger. Videre bør boken finnes i bokhyllen til alle som arbeider med medisinsk statistikk. Den anbefales alle som ønsker en innføring i faget.

Stein Emil Vollset

Seksjon for epidemiologi og medisinsk statistikk
Institutt for samfunnsmedisinske fag
Universitetet i Bergen

Litteratur

1. Aalen O. Innføring i statistikk med medisinske eksempler. 2.utg. Oslo: Ad Notam Gyldendal, 1998.

Ledelse – en utfordring for leger

Tor Høst

Ledelse i helse- og sosialsektoren

274 s, tab, ill. Oslo: Universitetsforlaget, 2005.

Pris NOK 299

ISBN 82-15-00784-8

Generelt er boken delt i beskrivelser av organisasjoner og ledelse generelt og det som gjelder helse- og sosialsektoren spesielt. Beskrivelse og kommentarer til generelle teorier og forskningsresultater innen ledelse

er gjenkjennbar fra annen type litteratur innen feltet. Den mer spesielle delen knyttet til helse- og sosialsektoren er av større interesse. Forfatteren kjenner sosialsektoren best, og mange eksempler er derfra.

Første kapittel beskriver betingelse for ledelse. Beskrivelsen av fagbyråkratiet er gjenkjennbar og nyttig. Beskrivelsen av organisasjoner som politisk system kan direkte overføres til de fleste av våre kliniske avdelinger og er konkret og nyttig spesielt for leger som ønsker å forsøke seg som leder for første gang. Neste kapittel beskriver ledelse innen sektorene generelt, men fokuserer på utfordringer for ledere i en kunnskapsorganisasjon og de problemene som kan møte førstelinjeledere som må fremstå som «først blant likemenn» i en organisasjon med sterk omsorgskultur.

Ledelse og lederrollen samt teorier knyttet til dette beskrives i en egen del. Boken kan leses uten å bruke for mye tid på denne delen derom man ikke er spesielt interessert. Imidlertid bør kapitlet om ledelse som utøvelse av makt være interessant for mange leger.

Bokens tredje og fjerde del er de mest interessante. Nye trekk og trender ved ledelse i offentlig sektor beskrives og begreper som «new public management» gjennomgås. Leserene bør spesielt merke seg det praktisk nyttige som omhandler strategisk ledelse, målstyring og kvalitetsledelse. Begreper som kunder, tilbud og etterspørsel kan være provoserende for noen og introduseres i en sammenheng leger ikke er vant til.

Den delen av boken som omhandler endring og konflikthåndtering, er absolutt den viktigste og mest praktiske delen for ledere i dagens helsetjeneste. Forfatteren beskriver organisasjonsendringer og den motstand slike medfører uten å gi mange forslag til løsninger. Det som skrives om lokale endringsmodeller og egenanalyse som problemløsningsmetode, er imidlertid verdt å merke seg på alle nivåer i dagens spesialisthelsetjeneste. Endringer i en organisasjon, noe helsetjenesten opplever i stor grad i disse tider, medfører en åpenbar risiko for utvikling av konflikter. Kapitlet om konflikthåndtering og ledelse er derfor spesielt viktig og nyttig for dagens ledere.

Generelt er boken verdifull lesing både for nye og mer erfarne ledere i helse-tjenesten. Ledere med en viss erfaring vil få mer ut av boken enn ledere uten erfaring eller teoretisk bakgrunn. For ledere innen spesialisthelsetjenesten er det en mangel at boken ikke omtaler de spesielle utfordringene foretaksreformen har medført. De lojalitetskonfliktene som mange legeledere opplever både i forhold til kolleger og pasientbehandling, berøres bare delvis. Tabeller og figurer er oversiktlige, men står ikke alltid i forhold til innholdet i teksten.

Gudmund Marhaug

Barne- og ungdomsklinikken
St. Olavs Hospital

Elementært om astma og eksem i arbeidslivet

Christer Olofsson, Eva-Maria Dufva, red.

Astma, allergi og eksem i arbeidslivet

182 s, ill. Lund: Studentlitteratur, 2006.

Pris SEK 224

ISBN 91-44-04353-8

Denne boken er skrevet med tanke på leger i primær- og bedriftshelsetjenesten, men er for elementær og langdryg til å kunne anbefales for dem. Den omhandler situasjonen for arbeidstakere med astma og eksem

i alminnelighet. Den er skrevet slik at det trengs lite medisinske forkunnskaper for å lese den med utbytte, og den kan sikkert være av interesse for andre i bedriftshelsetjenesten og personer med ansvar for helse og miljø i bedrifter. Redaktørene er henholdsvis allmennpraktiker og forsikringslege og «ombudsman» i Astma- og Allergiforbundet. Med seg har de fire overleger og professorer. De enkelte kapitlene er ikke signert.

Boken er delt i to, først 90 sider om de medisinske aspektene, herunder også forsikring og råd om yrkesvalg. Reglene for sykepenger, forsikring og yrkesskadeerstatning i Sverige er nokså forskjellige fra våre. Det er denne delen jeg tror leger vil ha liten nytte av. Det som står, er riktig nok (bortsett fra at asbest er blitt erstattet med arsenikk som årsak til lungekreft), men det blir for elementært og noen ganger for upresist («Astma, allergi och eksem är som regel diagnostisk klart avgränsbara sjukdomstillstånd.») og med mange gjentakelser. Hovedbudskapene er samlet i en rekke faktabokser. Etter min mening legges det for liten vekt på betydningen av å eliminere, eller i alle fall redusere, skadelig eksponering så langt som råd. Nyere internasjonale retningslinjer er klare på at personer med allergisk astma må bort fra utløsende eksponering for å forhindre kroniske plager (1, 2).

Den andre delen av boken finner jeg langt mer interessant. Der møter vi 12 reelle kaser med til dels ulik yrkesbakgrunn (baker, billakkerer, møbelsnekker, tannlege, tømmer, ekspeditør, barnepleier, frisør, sprøytelakkerer, resepsjonist) og får tilgang på anamnese, diagnostikk og behandling samt en arbeids- og forsikringsmedisinsk bedømmelse. Denne delen er instruktiv og morsom å lese, men altså ikke tilstrekkelig til at boken kan anbefales for leger.

Håkon Lasse Leira

Arbeidsmedisinsk avdeling
St. Olavs Hospital